

ความจำเป็นของการวางแผนครอบครัวในประเทศไทย

๑. ภาพสังเขปของประชากรของประเทศไทย

๑.๑ ขนาดประชากร มีการสำมะโนประชากรในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ แสดงให้เห็นผลชั่วคราวและเป็นผลที่ยังไม่มีการแก้ไข จำนวนประชากรตามรายงานที่ถือว่าชั่วคราว มีมากกว่า ๓๔ ล้านคน แต่ควรจะถือว่าจำนวนนี้ต่ำกว่าที่เป็นจริง ซึ่งประมาณว่าควรจะเพิ่ม ๓๖ ล้านคน และถ้าเราถือเอาจำนวนนี้ เป็นจำนวนประชากรของประเทศไทยทั้งหมด ประเทศไทยจะมีจำนวนประชากรมากเป็นลำดับที่ ๑๖ ของโลก^{๓๔} โดยที่ประเทศที่มีประชากรมากเป็นลำดับที่ ๑๗ ถึง ๒๐ มีอัตราการเพิ่มของประชากรน้อยกว่าประเทศไทย และประเทศที่มีประชากรมากกว่า ๓๖ ล้าน แต่ไม่เกิน ๕๐ ล้าน มีอยู่ประเทศเดียวคือ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ซึ่งอัตราการเพิ่มของประชากรสูงกว่าประเทศไทยเล็กน้อย ฉะนั้น ประเทศไทยคงจะอยู่ในลำดับที่ ๑๖ ไปอีกไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี

๑.๒ กระสวนของการเพิ่มประชากร ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มที่มีอัตราการเพิ่มของประชากรสูงที่สุด การสำมะโนประชากรครั้งมรทงเสร็จสิ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ปรากฏว่าประเทศไทยมีประชากร ๕ ล้าน การเป็นเป็นจำนวนเท่าตัวของ ๕ ล้าน ใจหัวกว่าบรวกเร็ว

^{๓๔} สำนักงานสภาพัฒนาการ เศรษฐกิจแห่งชาติ และ สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, การเพิ่มประชากรของประเทศไทย (พระนทร. มิตรนราการพิมพ์, ๒๕๑๓), หน้า ๑๗

^{๓๕} Population Reference Bureau, 1969 World Population Data Sheet.

บันทึกที่ กล่าวคือ ประชากรโตเต็มเป็น ๑๖ ล้าน ในประมาณ ๓๒ ปีต่อมา เพิ่มเป็น ๒๔ ล้าน ในอีก ๑๕ ปีต่อมา และเพิ่มเป็น ๓๒ ล้าน ในประมาณ ๕ ปีต่อมา ในปัจจุบันอัตราการเพิ่มของประชากรร้อยละ ๓.๓ ต่อปี^{๓๕} ประเทศไทยจะมีประชากรเพิ่มเป็น ๒ เท่า ในเวลาประมาณ ๒๒ ปี^{๓๖} ทั้งนี้ สาเหตุการเพิ่มของประชากรในประเทศไทยก็คล้ายกับประเทศอื่นๆ คือ เป็นผลเนื่องมาจากการเจริญพันธุ์สูงอย่างพอเพียงและการลดลงอย่างรวดเร็วของอัตราการตาย ส่วนการอพยพจากต่างประเทศถือได้ว่ามีผลน้อยมาก

๑.๓ การตาย ก่อนปี พ.ศ. ๒๔๕๐ อัตราการตายของประเทศไทยค่อนข้างจะคงที่ คือ ประมาณ ๓๐ ต่อ ๑,๐๐๐ แต่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันเพราะว่าอัตราการตายลดลงเหลือต่ำกว่า ๒๐ ต่อ ๑,๐๐๐ ในกลางปี ๒๔๕๗ และอาจประมาณได้ว่าในกลางปี พ.ศ. ๒๕๐๓ จะลดลงเหลือ ๑๑ ต่อ ๑,๐๐๐ ตัวเลขที่กล่าวนี้เป็นเพียงการประมาณการขององค์ประชาชาติ แต่สถิติชี้ชัดของทางราชการปรากฏว่าเป็น ๘.๕ ต่อ ๑,๐๐๐^{๓๗} ทั้งนี้ เพราะมองข้ามจำนวนที่ไม่ได้จดทะเบียนไป

35

Population Reference Bureau, 1969 World Population Data Sheet.

36

Dorothy Nortman, "Population and Family Planning Programs: A Factbook", in Population Council, Reports on Population/Family Planning, December 1969. p.3

37

Thailand, Department of Health, Ministry of Public Health, Health Progress 1963-1964 (Bangkok: Kurusapha Press, 1965) Table V.

สาเหตุที่ทำให้การตายมีระดับสูงในอดีต

๑) การขาดแคลนอาหารและความอดอยาก เนื่องจากการเพาะปลูกไม่ไถ่ผล เพราะภัยธรรมชาติ หรือการผลิตทางสิกรรมและวิธีการเก็บรักษาอาหารในขณะนั้นยังไม่มรสติธิภาพเพียงพอ

๒) โรคระบาดและโรคทาง ๆ เช่น อหิวาตกโรค, มาลาเรีย ฯลฯ

๓) สงคราม ทำให้มนุษยของสันชวีกไปในการสงครามโดยตรงและยังทำให้เกิดการขาดแคลนอาหาร เพราะไม่อาจจะผลิตได้เท่าที่เคยเป็น และบางครั้งยังก่อให้เกิดผลอื่น ๆ เช่น โรคระบาด

แต่อัตราการตายของมารดาและทารกได้ลดลงอย่างมากในระหว่าง ๒๐ ปีที่ล่วงมาและมีแนวโน้มที่จะลดลงไปอีก อัตราการตายของทารก ๔๔.๕ ต่อ ๑,๐๐๐ ของทารกเกิดมีชีวิตและอัตราการมารดาตายเนื่องจากการคลอดบุตร ๔ ต่อ ๑,๐๐๐

อัตราตายที่ลดลงอย่างมากมาขณะอายุขัยซึ่งเพิ่มจาก ๔๔.๑ ปีสำหรับชายและ ๔๑.๑ สำหรับหญิง ในปี ค.ศ. ๒๔๙๐ มาเป็น ๕๘.๒ ปีสำหรับชายและ ๖๑.๔ ปีสำหรับหญิงในระหว่าง ค.ศ. ๒๕๐๗-๒๕๐๘ นี้ อาจเป็นผลจากสาเหตุสำคัญต่อไปนี้

38

Thailand. National Statical Office, Office of the Prime Minister, Report: The Survey of Population Change 1964-1967: Bangkok 1969, p.16

39

Visid Prachuabmoh and Others, Thailand : Population/Family Planning.prepared for the Country Profile series of reports published by the Population Council, (August, 1971) p.3

40

สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สถิติที่สำคัญของประเทศไทย ๒๕๑๓, หน้า ๘

๑) ความเจริญทางวิทยาการทางการแพทย์ การสาธารณสุข และการแพร่หลายของ
 ความรู้ทางสุขภาพ ทำให้มนุษยชาติสามารถลดอัตราการตายเพราะโรคร้ายไข้เจ็บได้มากมาย
 โดยการค้นพบยารักษาหรือวิธีบำบัดรักษาแบบใหม่ ๆ เช่น อัตราตายวัยไข้มมาลาเรียประจำปี
 ทั่วโลกลดลงจาก ๓๕๑.๑ ต่อ ๑๐๐,๐๐๐ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๖ เหลือ ๒๒.๔ ต่อ ๑๐๐๐,๐๐๐ ใน
 ปี พ.ศ. ๒๕๐๖^{๔๑}

๒) ความเจริญทางวิทยาการการเกษตรกรรม ช่วยลดผลผลิตที่สูญเสียไปเพราะปลุก
 และผลผลิตที่สูญสิ้น จากการรักษาดินให้อุดมสมบูรณ์โดยการชลประทาน การใส่ปุ๋ยเคมี ฯลฯ

๓) ความเจริญทางการคมนาคมและการขนส่ง ทำให้สามารถเพิ่มผลผลิตจาก
 อาหารให้สูงขึ้น เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร การเก็บรักษาอาหาร รวมทั้งการขนส่ง
 มนุษย์จึงสามารถขนย้ายอาหารจากที่อุดมสมบูรณ์ไปยังที่ขาดแคลนได้

๔) การปรับปรุงพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้รายได้และระดับการครอง
 ชีพสูงขึ้น มีผลให้การตายของมนุษย์ลดต่ำลง ประกอบกับการแก้ไขสภาพการทำงานและสภาพ
 ความเป็นอยู่ต่าง ๆ ให้ดีขึ้นเป็นเหตุให้มนุษย์มีชีวิตยืนยาวยิ่งขึ้น

๑.๔ การเจริญพันธุ์ ผู้เชี่ยวชาญของสหประชาชาติได้ประมาณการว่าจำนวนการ
 เกิดในประเทศไทยอยู่ในระหว่าง ๔๕-๕๐ ต่อ ๑,๐๐๐ ซึ่งเป็นตัวเลขที่สำรวจมาจนถึงการ
 สัมมนาประชากรในปี ๒๕๐๓ อัตราเกิดได้อยู่ในระดับสูงเช่นนี้มาแล้วถึง ๖๐ ปี ทั้งนี้ ยก
 เว้นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒, สถิติทางราชการของไทยรายงานว่า อัตราเกิดได้
 สูงขึ้นจนถึง ๔๐ ต่อ ๑,๐๐๐ ในกลางปี พ.ศ. ๒๕๐๓ แต่ทว่าเชื่อกันว่าอัตราเกิดนี้อาจจะชี้ให้เห็น
 แต่เพียงว่าการจดทะเบียนได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นแล้ว สิ่งที่เห็นได้เด่นชัดของเหตุการณ์

^{๔๑} Health Progress 1963-1964, op.cit., Table XX

การเจริญพันธุ์อย่างไม่มียอสงสัยก็คือ การกึ่งมีบุตรเมื่ออายุสูง อัตราก็เกิดตามกลุ่มอายุของสตรี
ไทยนี้มีความค่อนข้างสูงในทุกอายุ แต่ที่แตกต่างกันอย่างมากจากประเทศอื่น ๆ ก็คือในคนอายุ
๓๕ - ๔๕ ปี ในปี ค.ศ. ๒๕๐๓ ประมาณครึ่งหนึ่งของทารกที่กำเนิดจากมารดาซึ่งมีอายุ
สูงกว่า ๓๐ ปี และอัตราเกิดจากสตรีไทยในวัย ๔๕ - ๔๙ ปี เกือบเท่ากับอัตราเกิดจาก
สตรีอเมริกันวัย ๓๕ - ๓๙ ปี อัตราเกิดจากมารดาวัย ๓๕ - ๓๙ และ ๔๐ - ๔๔ ของไทย
สูงกว่าจากมารดาอเมริกันวัย ๒๕ - ๒๙ และ ๓๐ - ๓๔ ปี ตามลำดับ^{๔๒}

^{๔๒}

Visid Prachuabmoh and Others, op.cit., p.4

ตารางที่ ๑ อัตราโรค ภัย พยาธิ และมารดาตายของประเทศไทย ๒๕๑๐ - ๒๕๑๖

ปี	อัตราการเสียชีวิต			
	โรค	ภัย	พยาธิ	มารดาตาย คลอด
๒๕๑๐ (๑๙๖๗)	๓๕.๖	๑๙.๓	๑๐๔.๒	๘.๒
๒๕๑๑ (๑๙๖๘)	๓๔.๖	๑๖.๒	๙๑.๑	๗.๙
๒๕๑๒ (๑๙๖๙)	๓๓.๑	๑๗.๒	๑๐๑.๙	๘.๐
๒๕๑๓ (๑๙๗๐)	๓๖.๑	๑๗.๒	๑๐๙.๔	๗.๗
๒๕๑๔ (๑๙๗๑)	๓๖.๑	๑๖.๙	๙๙.๘	๗.๑
๒๕๑๕ (๑๙๗๒)	๓๕.๖	๑๖.๑	๙๕.๘	๗.๒
๒๕๑๖ (๑๙๗๓)	๓๖.๕	๑๕.๒	๙๗.๔	๗.๗
๒๕๑๗ (๑๙๗๔)	๓๑.๗	๑๙.๕	๙๘.๗	๖.๘
๒๕๑๘ (๑๙๗๕)	๒๕.๗	๑๖.๘	๑๐๕.๖	๗.๘
๒๕๑๙ (๑๙๗๖)	๒๓.๙	๑๖.๑	๙๕.๖	๗.๕
๒๕๒๐ (๑๙๗๗)	๒๓.๖	๑๓.๘	๙๙.๘	๗.๕
๒๕๒๑ (๑๙๗๘)	๒๓.๙	๑๐.๘	๖๘.๑	๖.๙
๒๕๒๒ (๑๙๗๙)	๒๖.๗	๑๐.๑	๖๕.๙	๗.๑
๒๕๒๓ (๑๙๘๐)	๒๖.๘	๙.๘	๖๒.๘	๖.๖
๒๕๒๔ (๑๙๘๑)	๒๗.๓	๙.๖	๖๕.๓	๖.๖
๒๕๒๕ (๑๙๘๒)	๒๗.๖	๙.๐	๖๖.๘	๖.๘
๒๕๒๖ (๑๙๘๓)	๒๘.๑	๘.๕	๖๕.๙	๖.๐
๒๕๒๗ (๑๙๘๔)	๓๐.๖	๘.๖	๖๓.๕	๕.๓
๒๕๒๘ (๑๙๘๕)	๓๐.๓	๘.๒	๕๖.๑	๕.๖
๒๕๒๙ (๑๙๘๖)	๓๒.๗	๘.๑	๕๕.๒	๕.๙
๒๕๓๐ (๑๙๘๗)	๓๒.๘	๙.๐	๖๑.๗	๕.๙
๒๕๓๑ (๑๙๘๘)	๓๑.๖	๘.๓	๖๔.๑	๕.๘
๒๕๓๒ (๑๙๘๙)	๓๓.๕	๘.๐	๕๗.๑	๕.๖
๒๕๓๓ (๑๙๙๐)	๓๔.๗	๘.๘	๕๙.๐	๕.๒
๒๕๓๔ (๑๙๙๑)	๓๓.๙	๗.๙	๕๐.๗	๕.๐
๒๕๓๕ (๑๙๙๒)	๓๕.๑	๘.๐	๕๕.๗	๕.๗
๒๕๓๖ (๑๙๙๓)	๓๕.๙	๘.๒	๓๗.๙	๕.๖

ที่มา: Thailand, Department of Health, Ministry of Public Health,

Health Progress 1963 - 1964 (Bangkok: Kurusapha Press, 1965)

Table II

ตารางที่ ๒ จำนวน และอัตราตายของมาเลเรีย (ปี ๑๐๐,๐๐๐ ประชากร)

ปี	จำนวน	อัตรา
๒๔๕๐ (๑๙๓๓)	๓๔,๖๙๕	๒๖๒.๑
๒๔๕๑ (๑๙๓๔)	๓๔,๔๓๘	๒๓๓.๔
๒๔๕๒ (๑๙๓๕)	๓๓,๘๑๓	๒๕๐.๕
๒๔๕๓ (๑๙๔๐)	๓๒,๓๔๓	๒๕๒.๓
๒๔๕๔ (๑๙๔๑)	๔๒,๐๕๕	๒๖๕.๑
๒๔๕๕ (๑๙๔๒)	๔๓,๒๐๒	๒๙๕.๓
๒๔๕๖ (๑๙๔๓)	๔๓,๑๓๑	๓๕๑.๑
๒๔๕๗ (๑๙๔๔)	๕๕,๕๙๓	๓๒๙.๓
๒๔๕๘ (๑๙๔๕)	๕๑,๕๕๖	๓๐๕.๙
๒๔๕๙ (๑๙๔๖)	๔๔,๖๑๕	๒๕๓.๐
๒๔๖๐ (๑๙๔๗)	๕๒,๐๒๔	๒๙๓.๑
๒๔๖๑ (๑๙๔๘)	๔๕,๒๑๖	๒๕๓.๐
๒๔๖๒ (๑๙๔๙)	๓๘,๐๕๖	๒๐๖.๕
๒๔๖๓ (๑๙๕๐)	๓๕,๘๑๙	๑๘๓.๑
๒๔๖๔ (๑๙๕๑)	๓๔,๒๒๕	๑๖๙.๑
๒๔๖๕ (๑๙๕๒)	๒๙,๑๑๕	๑๓๙.๒
๒๔๖๖ (๑๙๕๓)	๒๑,๕๕๑	๙๙.๓

แหล่งที่มา : Thailand, Department of Health, Ministry of Public Health, Health Progress 1963 - 1964, Table XX

ตารางที่ ๓ จำนวนประชากรและอัตราการเพิ่มประชากร พ.ศ. ๒๔๕๔ - ๒๕๐๓

วันสำมะโน	จำนวนประชากร	อัตราการเพิ่มประชากรต่อพันคน	จำนวนคนเขาในประเทศไทย หักด้วย จำนวนคนออก	จำนวนประชากร เพิ่มตาม ธรรมชาติ (๒)-(๔)	อัตราการเพิ่มตาม ธรรมชาติ ต่อพันคน
	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)
๑ เมษายน ๒๔๕๔	๘,๒๖๖,๔๐๘	๑๓.๖	-	-	๑๒.๐
๑ เมษายน ๒๔๖๒	๙,๒๐๗,๓๕๕	๒๑.๙	๑๑๓,๓๐๐	๙,๐๙๔,๐๕๕	๑๘.๕
๑๕ กรกฎาคม ๒๔๗๒	๑๑,๕๐๖,๒๐๗	๒๙.๖	๓๘๓,๖๘๔	๑๑,๑๒๒,๕๒๓	๒๔.๔
๒๓ พฤษภาคม ๒๔๘๐	๑๔,๔๖๔,๑๐๕	๑๘.๙	๑๒๖,๗๘๓	๑๔,๓๓๗,๓๒๒	๑๗.๘
๒๓ พฤศจิกายน ๒๔๙๐	๑๗,๔๔๖,๖๘๙	๓๒.๒	๑๔๑,๑๙๐	๑๗,๓๐๕,๔๙๙	๓๑.๑
๒๕ เมษายน ๒๕๐๓	๒๖,๒๔๗,๙๑๖		๓๔๐,๒๘๙	๒๕,๙๐๗,๖๒๗	

แหล่งที่มา : Jean Bourgeois-Pichat, An Attempt to Appraise the Accuracy of Demographic Statistics for An Under-Developed Country: Thailand: United Nations, Economic and Social Council, E/CN. 9/CONF. 2/L/ 13. 18 April 1960, p.29.

Tip Chalothorn, Changwad Population Growth Patterns in Thailand, 1963, p.2.

จากการวางทางถนนจะเห็นได้ว่าอัตราการเพิ่มตามธรรมชาติในคาบปี ๒๔๗๒ - ๒๔๘๐ และคาบปี ๒๔๘๐ - ๒๕๐๓ สูงมาก และมีข้อน่าสังเกตบางประการเกี่ยวกับคาบเวลาเหล่านี้

๑. ประเทศไทยได้เริ่มนำเอาวิธีการทำสำมะโนแบบสากลนิยมมาใช้ในการทำสำมะโนปี ๒๔๘๐ ซึ่งอาจทำให้อัตราการเกิดต่ำกว่าสำมะโนอื่น ๆ ได้
๒. การสำรวจสำมะโนครัวปี ๒๔๘๐ ได้กระทำในระยะเวลาหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ingsงบไม่นาน สภาพบ้านเมืองยังไม่ปกติ การครองชีพสูงเมื่อเทียบกับรายได้ และการเงินของรัฐบาลยังอยู่ในฐานะไม่สู้ดี อัตราการกำสำรองจึงอาจสูงกว่าสำมะโนครั้งอื่น

๑.๕ ขนาดของครอบครัว ครอบครัวในประเทศไทยมีขนาดค่อนข้างใหญ่ (Extended Family System) ตามรายงานสำมะโนประชากร พ.ศ. ๒๕๐๓ ปรากฏว่ามีจำนวนประชากรตัวเฉลี่ย ๕.๖ คน ในฝั่งครัวเรือน และภาคตัวเฉลี่ยปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ๒๔๘๐ และ ๒๔๘๐ ปรากฏว่ามีจำนวนประชากรตัวเฉลี่ย ๕.๓, ๕.๓ และ ๕.๔ ครัวเรือน ตามลำดับ จากตัวเลขเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าขนาดของครัวเรือนไม่เปลี่ยนแปลงถึงขนาดตัวเฉลี่ย ๕ - ๖ คนตลอดมา และจากการสำรวจในโครงการวิจัยอนามัยครอบครัวที่ท่าเทอโธรารามในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๓ - ๒๕๐๕ ขนาดครอบครัวสมบูรณ์หรือจำนวนบุตรโดยเฉลี่ยมีสตรีแต่ละคนรวมทั้งสิ้นตั้งแต่เริ่มสมรสจนกระทั่งสิ้นสุดวัยเจริญพันธุ์ มีจำนวนถึง ๖.๖ คน^{๔๓} ซึ่งมากกว่าขนาดครอบครัวสมบูรณ์ในประเทศอุตสาหกรรมประมาณหนึ่งเท่าตัวหรือมากกว่านั้น ข้อนี้เกี่ยวข้องกับสมมติฐานที่ว่าสตรีไทยต้องการอวยจากมีบุตรโดยเฉลี่ยเพียงไม่เกิน ๔ คน จึงเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าสตรีไทยมีบุตรเป็นจำนวนมากเกินกว่าที่ตนเองต้องการ

^{๔๓} การเพิ่มประชากรของประเทศไทย หน้า ๕๐

๑.๖ องค์ประกอบด้านโครงสร้างทางอายุและเพศ ประชากรที่เป็นชายและหญิง มีจำนวนเกือบเท่ากัน จากการสำมะโนประชากรปี ๒๕๐๓ มีอัตราส่วนเพศ ๑๐๐.๕ เพศชาย มีจำนวนมากกว่าในอายุต่ำกว่า ๒๕ อัตราส่วนอยู่ประมาณ ๑๐๐ ในระหว่างอายุ ๒๕ - ๕๕ และจำนวนหญิงจะมีมากกว่าในอายุ ๕๕ ขึ้นไป

จากการที่ประชากรเป็นวัยอัตราสูง ทำให้อัตราส่วนของเด็กสูงมาก ดังปรากฏ จากการสำมะโนประชากรเมื่อปี ๒๕๐๓ เด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี มีจำนวนร้อยละ ๔๕ ของ ประชากรทั้งหมดและ อัตราส่วนของผู้ที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจซึ่งต้องอยู่ในความ เลี้ยงดู (Dependency ratio) ประมาณร้อยละ ๘๕ ซึ่งหมายความว่าวัยที่อาศัยอยู่ในวัย ทำงาน ๑๐๐ คนต้องมีภาระเลี้ยงดูคนจำนวน ๘๕^{๔๔} โครงสร้างอายุของประชากรของประเทศไทย จึงอยู่ในลักษณะที่เสียเปรียบมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอุตสาหกรรม เพราะประเทศ เหล่านั้นนอกจากจะมีอัตราส่วนของผู้สูงในความเลี้ยงดูแล้ว ยังมีความสามารถในการผลิต และรายได้สูงกว่าประเทศไทยมาก เด็กในประเทศเหล่านั้นจึงได้รับการดูแล ได้รับการศึกษา และอบรมเพื่อเตรียมตัวเป็นแรงงานของประเทศใดก็ตาม

๑.๗ องค์ประกอบด้านการกระจายระหว่างประชากรในชนบทและในเมือง การแยก อัตราส่วนระหว่างประชากรในชนบทและในเมืองเป็นสิ่งที่น่าสนใจโดยมาก เพราะเรายัง ไม่มีคำจำกัดความที่ละเอียดของคำว่า เมือง และไม่มีเส้นแบ่งเขตชุมชนที่แน่นอนอย่างเป็นทางการกับท้องที่บรรณาแล้ว อย่างไรก็ตาม ข้อที่ระหว่ออัตราส่วนระหว่างประชากรในชนบทและ ในเมืองได้แบ่ง โดยการวินิจฉัยจากปัจจัยสำคัญและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยยังคงเป็นประเทศที่ประกอบกิจกรรมตามชนบทเป็นหลักใหญ่ จากการทำสำมะโนประชากร ปี ๒๕๐๓ ปรากฏว่าประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีเพียงร้อยละ ๑๒ เท่านั้น เขตเทศบาล ๕๕ แห่ง ใน ๑๒๐ แห่ง มีประชากรอาศัยอยู่เขตละไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ประมาณว่าประชากรในเมืองได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๔ ของประชากรทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่า

๔๔

Visid Prochuabmoh and Others, loc.cit.

มีการสร้างเขตเมืองเพิ่มขึ้น จำนวนประชากรซึ่งอาศัยอยู่ในท้องที่ที่จัดว่าเป็นเขตเมืองเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๓ จากปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ถึง ๒๕๑๐ แต่ในระยะเดียวกันประชากรในเขตชนบทเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๒๒ เท่านั้น

ส่วนใหญ่ของประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองของประเทศจะอยู่กันอย่างหนาแน่นมากในบริเวณเมืองหลวงแห่งเดียว ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ประชากรในพระนครและธนบุรีมีประมาณ ๒.๖ ล้าน ซึ่งนับว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองทั้งหมดของประเทศ และเป็นจำนวนเกือบ ๓ ใน ๔ ของประชากรที่อาศัยในเขตเทศบาลทุกแห่งที่มีผู้อยู่อาศัยตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ คนขึ้นไป ความเป็นเอกของพระนครในด้านความหนาแน่นของประชากรจะเห็นได้โดยที่ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ เชียงใหม่ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีเขตเมืองใหญ่เป็นลำดับ ๒ นั้น มีประชากรในเมืองเพียง ๘๒,๐๐๐ คน เท่านั้น

๑.๔ องค์ประกอบด้านชาติวงศ์และศาสนา จากการสำมะโนประชากรแสดงว่าประเทศไทยมีเอกภาพทางศาสนาและชาติวงศ์ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ประชากรร้อยละ ๙๓.๖ นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ ๓.๕ นับถือศาสนาอิสลาม (ส่วนใหญ่อยู่ในเขต ๔ จังหวัดภาคใต้) และน้อยกว่าร้อยละ ๑ นับถือศาสนาคริสต์

การถือสัญชาติก็พบว่ามีความเป็นเอกภาพเช่นเดียวกัน ประชากรที่ถือสัญชาติไทยมีร้อยละ ๙๗ ในปี ๒๔๙๐ และร้อยละ ๙๘.๒ ในปี ๒๕๐๓ ชนกลุ่มน้อยที่สำคัญได้แก่ชาวจีน จากสถิติตัวเลขปี ๒๔๙๐ มีประชากรสัญชาติจีนร้อยละ ๒.๗ และเหลือร้อยละ ๑.๖ ในปี ๒๕๐๓ แต่ตัวเลขเหล่านี้มิได้แสดงจำนวนคนจีนทั้งหมดในประเทศไทย โดยเฉพาะคนจีนที่ยังถือสัญชาติจีนอยู่เท่านั้น ไม่นับรวมคนจีนที่เปลี่ยนสัญชาติไทยและลูกจีนที่เกิดในประเทศไทยซึ่งถือสัญชาติไทยด้วย ๔๔ (๑)

๔๔ (๑) นิพนธ์ เทพวัลย์, ประชากรศาสตร์, (พระนคร:ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔), หน้า ๘๗

ตารางที่ ๔ ประชากรจำแนกตามสัญชาติ ศาสนา ความสามารถพูดภาษาไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และ ๒๕๖๓

ลักษณะสำคัญ	จำนวน						อัตราส่วนร้อย					
	๒๕๕๐ (๑๕๔๓)			๒๕๖๓(๑๕๖๐)			๒๕๕๐ (๑๕๔๓)			๒๕๖๓ (๑๕๖๐)		
	รวมยอด	ชาย	หญิง	รวมยอด	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
หัวราชอาณาจักร	๑๓,๔๒๒,๒๘๘	๘,๓๒๒,๑๕๕	๕,๑๐๐,๑๓๓	๑๓,๒๕๓,๙๑๖	๗,๖๕๓,๙๑๖	๕,๖๐๐,๐๐๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
สัญชาติ												
ไทย	๑๖,๙๑๕,๖๔๒	๘,๓๓๓,๕๐๐	๘,๕๘๒,๑๔๒	๑๖,๘๘๘,๙๑๖	๘,๕๘๘,๙๑๖	๘,๓๐๐,๐๐๐	๙๓.๐	๙๖.๐	๙๘.๐	๙๘.๒	๙๓.๓	๙๘.๓
จีน	๔๓๖,๕๘๘	๓๑๙,๑๕๕	๑๑๗,๔๓๓	๔๐๙,๕๐๘	๒๗๐,๒๗๒	๑๓๙,๒๓๖	๓.๓	๓.๓	๑.๘	๑.๘	๒.๐	๑.๑
อื่น ๆ	๕๐,๔๕๘	๒๙,๕๖๐	๒๐,๘๙๘	๖๕,๘๐๐	๓๔,๖๒๖	๓๑,๑๗๔	๐.๓	๐.๓	๐.๒	๐.๒	๐.๓	๐.๒
ศาสนา												
พุทธ	๑๖,๕๒๐,๓๑๕	๘,๑๘๓,๖๓๘	๘,๓๓๖,๖๗๖	๑๖,๕๖๓,๕๒๓	๘,๒๖๕,๕๒๓	๘,๓๐๐,๐๐๐	๙๕.๑	๙๓.๘	๙๕.๕	๙๓.๖	๙๓.๘	๙๓.๓
อิสลาม	๒๓๐,๕๐๘	๓๓๓,๓๕๕	๑๓๓,๑๕๓	๑,๐๒๕,๕๖๙	๕๑๕,๓๕๕	๕๑๕,๕๖๖	๓.๘	๓.๕	๓.๘	๓.๕	๓.๕	๓.๕
คริสต์	๓๕,๕๕๕	๓๕,๕๕๕	๓๕,๕๕๕	๑๕๐,๐๕๓	๓๕,๕๕๕	๓๕,๕๕๕	๐.๕	๐.๕	๐.๕	๐.๖	๐.๖	๐.๖
อื่น ๆ	๒๓๓,๕๐๖	๑๖๑,๕๕๕	๑๖๑,๙๕๕	๕๑๕,๕๕๕	๒๓๓,๕๕๕	๒๓๓,๕๕๕	๑.๖	๑.๕	๑.๓	๑.๕	๒.๑	๑.๕
ความสามารถ- ภาษาไทย												
พูดภาษาไทยได้	๒๑,๓๕๖,๕๖๖	๑๐,๕๑๕,๕๖๖	๑๐,๕๑๕,๕๖๖	๙๓.๐	๙๓.๓	๙๖.๓
พูดภาษาไทยไม่ได้	๖๖๑,๕๕๕	๒๓๘,๐๕๕	๒๓๘,๐๕๕	๓.๐	๒.๗	๓.๗

ที่มาของตัวเลข . รายงานสำมะโนประชากร พ.ศ. ๒๕๕๐ (กระทรวงมหาดไทย) และ รายงานสำมะโนประชากร พ.ศ. ๒๕๖๓

(สำนักงานสถิติแห่งชาติ)

๑.๘ องค์ประกอบสถานการณ์ศึกษา จากการประมาณการใน พ.ศ. ๒๕๐๓ ประชากรที่มีอายุ ๑๐ ปีขึ้นไป อ่านหนังสือไม่ออกร้อยละ ๒๘.๒^{๔๕} ซึ่งแสดงว่าจำนวนผู้อ่านหนังสือไม่ออกลดลงอย่างมากเมื่อลดลงจากร้อยละ ๖๘ ใน พ.ศ. ๒๔๕๐ และร้อยละ ๔๖.๓ ใน พ.ศ. ๒๔๙๐^{๔๖} จำนวนร้อยละของผู้อ่านหนังสือไม่ออกในอายุต่าง ๆ นั้น มีแนวโน้มความแตกต่างต่างกันมากคือ เพศชายอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี มีผู้อ่านหนังสือไม่ออกคิดเป็นร้อยละ ๙ แต่เพศหญิงอายุ ๖๕ ปีขึ้นไป อ่านหนังสือไม่ออกคิดเป็นร้อยละ ๙๓.๕^{๔๗} การสำรวจแรงงานใน พ.ศ. ๒๕๑๒ ผู้มีอาชีพรับจ้างร้อยละ ๑๔ ไม่เคยเข้าโรงเรียนร้อยละ ๕ ใ้เรียนบางในระดับมัธยมศึกษาและสูงกว่า จำนวนที่เหลืออีก ๔ ใน ๕ ส่วน เขาเรียนในระดับประถมศึกษาในจำนวนปีต่าง ๆ กัน

แม้ว่าเด็กไทยเกือบทั้งหมดจะได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา แต่ก็มีจำนวนน้อยที่จะจบประถมศึกษาปีที่ ๔ ในกลางปี พ.ศ. ๒๕๐๓ นักเรียนที่จบการศึกษาชั้นประถมมีน้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ใน พ.ศ. ๒๕๑๓ อัตราส่วนได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๓๐ จำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนทั้งหมดใน พ.ศ. ๒๕๑๓ ร้อยละ ๓๖ ศึกษาในชั้นประถม ๔ และต่ำกว่าร้อยละ ๑๓ ศึกษาในชั้นประถม ๔ - ๗ ร้อยละ ๗ ศึกษาในชั้น ม.ศ.๑ - ๓ ร้อยละ ๒ ศึกษาในชั้น ม.ศ.๔ - ๕ ร้อยละ ๑ ศึกษาในโรงเรียนอาชีวะและประมาณร้อยละ ๑.๕ ศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย

๑.๑๐ องค์ประกอบทางเศรษฐกิจ การสำรวจแรงงานในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ปรากฏว่าบรรดาประชากรซึ่งมีอายุ ๑๑ ปีขึ้นไป ๗ ใน ๑๐ ถือว่ามีคุณภาพทางเศรษฐกิจ แรงงานที่

^{๔๕} รายงานสำมะโนประชากร พ.ศ. ๒๕๐๓ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ)

^{๔๖} รายงานสำมะโนประชากร พ.ศ. ๒๔๙๐ (กระทรวงมหาดไทย)

^{๔๗} รายงานสำมะโนประชากร พ.ศ. ๒๕๐๓ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ)

ปีคือค่าทางเศรษฐกิจที่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ ๗๖ และ เป็นเพศหญิงร้อยละ ๖๖ ในจำนวนนี้ร้อยละ ๗๘ ทำการเพาะปลูกการประมง แสงไฟให้เห็นว่าเศรษฐกิจของประเทศขึ้นอยู่กับ การเกษตรกรรม แผนแรงงานเดิมนี้อาศัยร้อยละ ๖๐ ทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้าง เพราะเป็นการช่วย เหลือครอบครัว

ในกลางปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ขณะนี้ประเทศไทยมีประชากร ๓๖ ล้านคน ปรากฏว่าเป็น แรงงานผลิตทุกสาขา ทั้งเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ตลอดจนการค้าและบริการ รวมทั้งสิ้น ๑๖.๘ ล้านคน^{๕๕} จึงเป็นแรงงานสตรีเกือบครึ่งจำนวน

ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของไทย ระหว่าง ปี ๒๕๑๐ - ๒๕๖๓ มีอัตราเฉลี่ย ร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายภาคไรเคิมคือร้อยละ ๘.๕ ต่อปี สาเหตุสำคัญเป็น เพราะรายได้จากผลิตผลทางเกษตรไม่สูงเท่าควร จากการคำนวณรายได้คนทั้งประเทศ ในปี ๒๕๑๒ ปรากฏว่าเป็นเงิน ๑๐๖.๕๘๓ ล้านบาท^{๕๖} ถ้าถึกรายได้ต่อหัวแล้วปีหนึ่งรายได้ คนละ ๓,๐๖๕ บาท ตามสถิติแสดงว่าเงินรายได้เฉลี่ยของประชากรเพิ่มขึ้นปีละ ๘ % และ ขณะเดียวกันราคาสินค้าต่าง ๆ ก็เพิ่มสูงขึ้น เมื่อห้าดัชนีราคาผู้บริโภคมาปรับเข้ากับรายได้ เป็นเงินแล้วปรากฏว่ารายได้จริงของประชากรไทยในปี ๒๕๑๒ ค่าเงินโกมลค่าเพียง ๒,๓๐๑ บาท เท่านั้น แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าทุกคนหรือคนส่วนใหญ่มีรายได้เท่านี้ ความจริง คนกว่าครึ่งมีราย ใคต่ำกว่าจำนวนเฉลี่ยนี้เอง เกษตรกรซึ่งมีจำนวนร้อยละ ๗๕ ของแรงงาน ทั้งหมด สร้างผลิตผลที่คำนวณเป็นมูลค่าได้เพียงร้อยละ ๓๑ ของผลิตผลทั้งหมด คนกลุ่มนี้สร้าง

^{๕๕} การเพิ่มประชากรของประเทศไทย หน้า ๑๐

^{๕๖} ศร อภิมพงษ์, สถานการณ์เศรษฐกิจและการจ้างงานในประเทศไทย บรรยาย ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีครั้งที่ ๑๑ เรื่องบทบาทของสตรีในการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ซึ่งจัดโดยสภาสตรีแห่งชาติ ณ หอประชุมโรงพยาบาลสงฆ์ วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๔.

ผลิตภัณฑ์รวมรายไครวมมากคือ คนที่ประกอบการค้า การธนาคาร การอุตสาหกรรม และบริการ

๑.๑๑ แนวโน้มในอนาคต เนื่องจากจำนวนคนที่ย้ายถิ่นเข้ามาและออกจากประเทศ เป็นตัวเลขเล็กน้อยจนแทบจะไม่กระทบกระเทือนต่ออัตราเพิ่มของประชากร ฉะนั้น จำนวนประชากรของประเทศไทยในอนาคตจึงขึ้นอยู่กับตัวแปรอื่น ๒ ตัวคือ อัตราตาย ซึ่งกำลังลดตัวลงอย่างรวดเร็ว และอัตราเกิดซึ่งยังคงอยู่ภายในอัตราที่สูง ทั้งนี้ ความรวดเร็วของอัตราเจริญพันธุ์ขึ้นอยู่กับการดำเนินงานวางแผนครอบครัวแห่งชาติ และแรงงานด้านประชากรเป็นหลักใหญ่

จากแนวโน้มประชากรในอดีตนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๕๔ - ๒๕๐๓ ดังรายละเอียดที่ปรากฏในตารางข้างท้ายนี้ แสดงให้เห็นว่าประชากรของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ยกเว้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๐ ซึ่งอัตราเพิ่มลดลงเหลือ ๑.๙ ทั้งนี้ เป็นเพราะในปีนั้นเป็นระยะเวลาหลังสงครามโลกครั้งที่สอง สภาพบ้านเมืองยังไม่ปกติ การครองชีพสูงเมื่อเทียบกับรายได้และการเงินของรัฐบาลซึ่งยังอยู่ในฐานะไม่สู้ดี อัตราการตกสำรวจจึงอาจสูงกว่าสามะโนครั้งอื่น ๆ

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ สำนักงานสถิติแห่งชาติโคหาแนวโน้มของประชากร โดยอาศัยสมมติฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับความเร็วของการลดอัตราเจริญพันธุ์ที่คงที่ (ควบคู่กับอัตราตายที่ลดลงอย่างช้า ๆ) จะทำให้มีประชากรถึง ๙๘ ล้าน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ในการหาแนวโน้มในทางสูง (high projection) ของการเจริญพันธุ์ ในพ.ศ. ๒๕๕๓ จะลดลงเป็น ๓ ใน ๔ ของอัตราเจริญพันธุ์ ในปี ๒๕๐๔ - ๒๕๑๓ ทำให้มีประชากรในปีนั้นถึง ๔๖ ล้านคน และแนวโน้มในทางต่ำ (Low projection) อัตราเจริญพันธุ์ในปี ๒๕๕๓ จะลดลงเหลือเท่ากับครึ่งหนึ่งของ พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๑๓ ซึ่งจะทำให้มีประชากรในปีนั้นจำนวน ๓๐ ล้านคน หรือเกือบสองเท่าของจำนวนประชากรในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ฉะนั้น ตัวเลขจำนวนประชากรในปลายปี ๒๕๕๓ นี้จะเป็นไปได้ที่สุดจะอยู่ระหว่าง ๓๐ - ๔๖ ล้านคน ๔๕ (๑)

๔๕ (๑) Visid Prachuabmoh and Others, op.cit., p. 7

จำนวนประชากรและอัตราการเพิ่มประชากร พ.ศ. ๒๔๕๔ - ๒๕๐๓

วันสำมะโน	จำนวนประชากร	ประชากรที่เพิ่มขึ้น	อัตราการยยะ
๑ เมษายน ๒๔๕๔	๘,๒๖๖,๔๐๖	-	-
๑ เมษายน ๒๔๖๒	๙,๒๐๗,๓๕๕	๙๔๐,๙๔๙	๑.๑
๑๕ กรกฎาคม ๒๔๗๒	๑๑,๕๐๖,๒๐๗	๒,๒๙๘,๘๕๒	๒.๒
๒๓ พฤษภาคม ๒๔๘๐	๑๔,๔๖๔,๑๐๕	๒,๙๕๗,๘๙๘	๓.๐
๒๓ พฤษภาคม ๒๔๙๐	๑๗,๔๖๒,๖๘๙	๒,๙๙๘,๕๘๔	๑.๙
๒๕ เมษายน ๒๕๐๓	๒๖,๒๕๗,๙๑๖	๘,๘๑๕,๒๒๗	๓.๒

ที่มาของตัวเลข : ชิน ชัยประกา "แนวโน้มของประชากรในประเทศไทย" การสัมมนาทางวิชาการ เรื่องประชากรของประเทศไทย ครั้งที่ ๑ สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ ๒๕๐๖ หน้า ๕๘.

๒. ความสัมพันธ์ของการเพิ่มประชากรที่มีต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม

การเพิ่มประชากรในตัวของมันเองไม่ได้เป็นเหตุของปัญหาทั้งหลาย หากแต่ประชากรที่เพิ่มขึ้นจะต้องได้รับการศึกษา ต้องมีงานทำ ต้องมีอาหารอย่างพอเพียง ต้องมีความอยู่ดีกินดีและของใช้และบริการสาธารณะูปโภคอื่น ๆ ตามความเหมาะสม ฉะนั้น การเพิ่มประชากรจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การเพิ่มประชากรนี้ย่อมเป็นได้ทั้งผลดีและผลเสียทางเศรษฐกิจและสังคม ความสำคัญจึงอยู่ที่ว่าประชากรเพิ่มขึ้นในอัตราเท่าใด เร็วหรือช้าเพียงใด และมีความสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมหรือไม่

ประเทศไทยในปัจจุบันอยู่ในสภาวะที่เรียกว่ากำลังพัฒนานโยบายสำคัญของประเทศก็คือ การพัฒนาเศรษฐกิจ^{๕๐} ซึ่งจุดหมายปลายทางของการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจนั้น มิได้อยู่โดยกระดึบรายได้และมาตรฐานการครองชีพของประชากรเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่เมื่อก่อให้เกิดพัฒนาการอันจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจที่เลี้ยงตัวเองได้ หรือเลี้ยงตัวเองได้ ตลอดจนเมื่อก่อให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย^{๕๑} เราอาจจะสนับสนุนการเพิ่มประชากรเมื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้ เพราะประเทศไทยในสภาวะเช่นนี้ย่อมต้องการขยายกำลังแรงงานของประเทศได้ มีสัดส่วนสอดคล้องกับการสะสมทุน

^{๕๐} กล่าวว่าการพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development) เป็นคำที่มีความหมายกลาง ๆ ซึ่งรวมทั้งการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการพัฒนาบางระบบของประเทศ จาก ไชรัช กฤษณเมธี, Ph.D., "พัฒนาการเศรษฐกิจเบื้องต้น" (พระนคร: พิมพ์ ร.ร. อาชีววะคณบอดส์โก, ๒๕๑๔) หน้า ๑๐

^{๕๑} นายประหยด บุนนศิริ, เรื่องเดิม, หน้า ๓๐๗ - ๓๐๘

และทรัพยากรในคานอื่น ๆ ของประเทศนี้อาจนำมาใช้ได้อีกมาก เราต้องการกำลังแรงงานที่มีคุณภาพดีกว่ามาทดแทนประชากรที่หน่วยแรงงานไป การเพิ่มกำลังแรงงานในลักษณะนี้ย่อมจะทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นไปได้อย่างราบรื่นและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศย่อมจะไต่ผลตามเป้าหมาย แต่ทั้งนี้ ต้องมีเงื่อนไขว่าประชากรไม่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วหรือไม่เพิ่มขึ้นในอัตราสูงเกินไปนัก และกำลังแรงงานที่เพิ่มขึ้นมาต้องมีคุณภาพและมีฝีมือดีกว่าแรงงานเดิม ซึ่งจะเป็นได้โดยการให้บุคคลเหล่านั้นมีความเป็นอยู่ การครองชีพ การศึกษา และการฝึกฝน ดีกว่าคนรุ่นก่อนเท่านั้น

ในทางตรงกันข้ามหากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นมานั้นมากเกินไป กำลังในประเทศจะขยายการศึกษา การสังคม การสาธารณสุข และแรงงานของประเทศให้กว้างขวางทัดเทียมกับความต้องการแล้ว จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นนั้นก็จะเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ จะถดถอยกลายเป็นภาระและนำปัญหาต่างๆ มาสู่ประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง สำหรับประเทศไทย จากการศึกษานโยบายของการเพิ่มประชากรทั้งในอดีต ปัจจุบันและที่จะเป็นไปในอนาคต จึงคิดว่ามาตลอดข้างต้น ปรากฏว่าลักษณะการเพิ่มมีอยู่ในขอบข่ายของเงื่อนไขดังกล่าว เพราะประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและเพิ่มขึ้นในอัตราสูง ดังรายละเอียดที่กล่าวมาในบทที่แล้วซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เนื่องจากประเทศกองนารายได้ไปใช้จ่ายในการครองชีพ และจัดบริการสาธารณสุขไปโลกต่าง ๆ เป็นอุปสรรคของความตองการของจำนวนประชากรส่วนที่เพิ่มขึ้นจนเป็นเหตุขึ้นทอนความสามารถในการออมเงินและการลงทุน เมื่อการพัฒนาทรัพยากรและผลผลิตของประเทศที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตามเป้าหมายที่ตั้งไว้และอาจก่อให้เกิดปัญหาแรงงานเฟ้อ ปัญหาว่างงาน ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาเพิ่มผลผลิตไม่ไ้รวดเร็วเพียงพอ ฯลฯ ฉะนั้น ข้อควรพิจารณาอีกคือ การเพิ่มประชากรในอัตราที่สูงเช่นนี้จะก่อให้เกิดผลเสียแก่ประเทศอย่างไร ซึ่งพอจะแยกพิจารณาในแง่ต่าง ๆ ดังนี้

๒.๑ การกำลังแรงงาน

จากผลการสำรวจสำมะโนประชากรในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ปรากฏว่าประเทศไทยมีประชากรทำงานในเชิงเศรษฐกิจประมาณ ๑๓.๘ ล้านคน (อายุ ๑๖ ปีขึ้นไป) และมีงานทำจริง ๆ ประมาณ ๑๓.๗ ล้านคน^{๕๒} นอกจากนี้เป็นผู้กำลังว่างงาน ต่อมาในกลางปี ๒๕๑๓ ได้มีประมาณการไว้ว่ากำลังแรงงานในขณะนั้นมี ๑๖.๘ ล้านคน^{๕๓} หรือเพิ่มขึ้นประมาณ ๓ ล้านคน ในเวลา ๑๐ ปี กำลังแรงงานเหล่านี้ประมาณไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๔๐ เป็นแรงงานในเกษตรกรรม นอกนั้นอยู่ในงานบ้านชกกรรม อุตสาหกรรม หัตถกรรม การขนส่งและบริการต่าง ๆ และจากการสำรวจในปี ๒๕๐๓ ร้อยละ ๕๔ ของแรงงานทั้งหมดเป็นคนที่ทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้าง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานในสาขาเกษตรกรรม

ปัญหาการหางานในประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ก็คือการที่กำลังแรงงานส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำ งานไม่ถาวร การทำงานที่ ไร้ค่าหรือการทำงานไม่เต็มที่และความขาดแคลนแรงงานที่มีคุณภาพโดยเฉพาะด้านวิชาชีพและวิชาการ ทั้งนี้ เนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานในสาขาเกษตรกรรมรายได้มีไม่คงที่และการหางานที่ก้าวรระดับ จึงจะเห็นได้จากการศึกษาของหน่วยราชการบางแห่ง เช่น กระทรวงเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ว่าเกษตรกรไทยส่วนใหญ่ทำงานปีหนึ่งประมาณ ๑๔๐ วัน เท่านั้น ส่วนแรงงาน

^{๕๒} นิคม จันทรวิทุร, "ภาวะและปัญหาการหางานในประเทศไทย", สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ, การสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง ประชากรของประเทศไทยครั้งที่ ๒ (พระนคร. โรงพิมพ์สมาคมสังคมนักเรียนไทย, ๒๕๐๔), หน้า ๒๕๔

^{๕๓} การเติบโตประชากรของประเทศไทย, หน้า ๒๐

ประเภทอื่น ๆ ก็ เช่นกัน มีรายได้น้อยและงานไม่ถาวรอันเนื่องจากระดับการศึกษาต่ำ
ส่วนมากยังเป็นแรงงานห่วยคุณภาพ

แม้ว่าปัจจุบันนี้ ปัญหาคนว่างงานหรือคนทำงานต่ำระดับยังไม่ใช่ปัญหารุนแรงและ
เร่งด่วนสำหรับประเทศไทย แต่เมื่อคำนึงถึงจำนวนกำลังแรงงานที่เพิ่มขึ้นทุกวันอันเป็นผลจาก
การเพิ่มของประชากรอย่างรวดเร็วในอัตราสูงดังที่เป็นอยู่ ประกอบกับการพัฒนาที่แล้ว ๆ มา
มิได้มีผลทำให้งานเพิ่มขึ้นจนพอที่จะสนองความต้องการของแรงงานรุ่นใหม่ การลงทุนใหม่ ๆ
ทางอุตสาหกรรมก็ไม่สามารถเพิ่มแหล่งงานใหม่ให้พอเพียงกับความต้องการเนื่องจากส่วนใหญ่
สนใจนำเข้าเครื่องจักรทันสมัยราคาแพงเข้ามาซึ่งใช้แรงงานคนน้อย แต่ถาพิจารณาในแง่
ว่าประเทศไทยสามารถลดอัตราเพิ่มของประชากรลง ผลจะทำให้เราขาดแรงงานหรือไม่
ในขณะนี้ได้มีการประมาณการไว้ว่า การลดอัตราเพิ่มของประชากรลงนั้นจะไม่มีผลสำคัญ
ต่อขนาดของแรงงาน เพราะแม้แต่อัตราการเพิ่มประชากรจะลดลง ในปี ๒๕๔๓ แรงงานจะมี
ถึง ๔๕.๖ ล้าน ในการหาแนวโน้มทางสูง และ ๓๖.๑ ล้าน ในการหาแนวโน้มทางต่ำ ^{๕๓ (๑)}
ซึ่งแสดงว่าในปี ๒๕๔๓ เราจะต้องมีแรงงานมากกว่า ๒ เท่า ของจำนวนแรงงานในปี พ.ศ.
๒๕-๓ และหากเราไม่มีการลดอัตราการเพิ่มแล้ว ประเทศไทยคงต้องประสบกับปัญหาว่างงาน
อย่างรุนแรงและขาดแคลนเงินลงทุนเพื่อขยายงานใหม่ รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นผลตาม
มาอย่างแน่นอน นอกจากนี้การลดอัตราการเพิ่มประชากรยังช่วยให้ประเทศสามารถพัฒนาแรง
งานในอนาคตให้มีคุณภาพดีทั้งในทางความรู้ ฝีมือ สุขภาพพลานามัยและความเป็นอยู่

๒.๒ การคุ้มครองพิพและการสะสมทุน

การเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็วในอัตราที่สูง ย่อมทำให้โครงสร้างอายุของประชา
กรอยู่ในลักษณะที่เสียเปรียบ เนื่องจากอัตราส่วนของเด็กสูงมาก ซึ่งหมายความว่าผู้ใหญ่
แต่ละคนต้องมีการเลี้ยงดูเด็กมาก ในประเทศไทยผู้ใหญ่ ๑๐๐ คน ต้องรับผิดชอบดูแลเด็ก
จำนวน ๘๘ คน เมื่อเด็กซึ่งเป็นบุตรโภคแก่โยโดยเฉลี่ยมีเพิ่มมากขึ้น การออมทรัพย์ของแต่ละ
ครอบครัวจะลดลง รายได้ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดต้องนำไปใช้จ่ายในการอุปโภค

^{๕๓ (๑)} Visid Prachuabmoh and Others, op.cit., p. 12

บริโภคและเลี้ยงดูเยาวชน ผลที่ตามมาก็คือ การสะสมทุนและการลงทุนอันจะเป็นผลทำให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น มีระดับค่าไปค้าย ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เป็นอย่างยิ่ง

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ คนทั้งหมดในประเทศมีรายได้อัตราเป็นเงิน ๑๐๖,๕๕๓ ล้านบาท ถ้าคิดรายได้อัตราหัวแล้วปีหนึ่งมีรายได้อัตราคนละ ๓,๐๖๕ บาท^{๕๔} ตามสถิติแสดงว่าเงินรายได้อัตราเฉลี่ยของประชากรเพิ่มขึ้นปีละ ๘.๘๘ เปอร์เซ็นต์เกี่ยวกับราคาสินค้าต่าง ๆ ก็เพิ่มสูงขึ้นด้วย เมื่อนำดัชนีราคาผู้บริโภคมาปรับเข้ากับรายได้อัตราเป็นเงินแล้ว ปรากฏว่ารายได้อัตราจริงของประชากรในปี ๒๕๑๒ ค่าอัตราคนละเพียงหัวละ ๒,๙๐๑ บาท เท่านั้น ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าทุกคนหรือคนส่วนใหญ่มีรายได้อัตราดังกล่าว เพราะประชากรกว่าครึ่งมีรายได้อัตราต่ำกว่าจำนวนเฉลี่ยนี้ โดยเฉพาะเกษตรกร ต่อมาในปี ๒๕๑๓ ผลผลิตทั้งหมดภายในประเทศต่อหัว (ใช้ดัชนีราคาปี ๒๕๐๕) เพิ่มขึ้นเป็น ๓,๓๕๖ บาท และได้มีการคาดการณ์ไว้ว่าหากการเพิ่มประชากรช้าลง ในปี ๒๕๔๓ ผลผลิตทั้งหมดภายในประเทศต่อหัวจะเพิ่มเป็น ๘,๘๒๗ บาท ตามแนวโน้มการเจริญพันธุ์คงที่ และจะเป็น ๑๒,๘๔๖ บาท ตามแนวโน้มทางต่ำ จำนวนประชากรที่มีฐานะยากจน (รายได้อัตราต่ำกว่า ๑,๕๐๐ บาทต่อปี) จะลดลงในช่วงเวลาปี ๒๕๑๓ ถึง ๒๕๔๓ จากจำนวนมากกว่า ๘ ล้านคน ลดลงเหลือ ๒.๕ ล้าน ในการหาแนวโน้มโดยใช้การเจริญพันธุ์คงที่ และ ๐.๖ ล้าน เมื่อใช้แนวโน้มทางต่ำ^{๕๕ (๑)}

๒.๓ สถานการณ์เกษตรกร

ในปัจจุบันผลิตภัณฑ์ทางเกษตรกรรมเกือบเป็น ๑ ใน ๓ ของผลิตภัณฑ์รวมภายในประเทศและเป็น ๒ ใน ๓ ของรายได้ของสินค้าออก และ ๕ ใน ๕ ของการจ้างในประเทศ

^{๕๔} พร อุดมพงษ์, สถานการณ์เศรษฐกิจและการจ้างงานในประเทศไทย (โรเนียว ประกอบการบรรยายในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีครั้งที่ ๑๑ เรื่องบทบาทของสตรีในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๘ พฤษภาคม ๒๕๑๔), หน้า ๒

^{๕๕} (๑)

Visid Prachuabmoh and Others, op.cit., p.11

เป็นการจ้างในงานเกษตรกรรม มีการคาดหมายว่าในอนาคตอัตราการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคมจะขึ้นอยู่กับ ~~การปลูกและสังคมจะขึ้นอยู่กับ~~ การพัฒนาทางเกษตรกรรม เป็นส่วนใหญ่

ประเทศไทยมีเนื้อที่ประมาณ ๓๒๑ ล้านไร่ ในจำนวนนี้รัฐบาลมีนโยบายที่จะสงวนไว้เป็นชุมชนและป่าไม้ประมาณ ๑๖๕ ล้านไร่ อีก ๘๙ ล้านไร่ เป็นที่อยู่อาศัยรวมทั้งถนนหนทางและหยวนหนองลำคลองต่าง ๆ คงเหลือเนื้อที่เพื่อการเกษตรอีกประมาณ ๒๑.๒๙ % หรือ ๖๘ ล้านไร่^{๕๕} เท่านั้น ซึ่งจากจำนวนนี้โคกตายเป็นเนื้อที่ปลูกข้าว ๔๘.๕ ล้านไร่ ซึ่งจากตัวเลขเหล่านี้จะเห็นได้ว่าเนื้อที่ที่จะขยายเพื่อประกอบการกสิกรรมของไทยนั้นได้น้อยลงมาก และคงเป็นเนื้อที่ที่ไม่เหมาะสมแก่การกสิกรรมเท่าใดนัก เพราะเนื้อที่ที่แดงเหมาะสมโคกถูกยึดครองเสียก่อนหน้านั้นแล้ว ทั้งนี้ เป็นที่คาดหมายว่า การที่จะเปิดที่ใหม่เพื่อให้พื้นที่กับประชากรที่เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ ๓.๒ นั้น จะใช้โคกสำหรับระยะเวลาเพียง ๖ ปี^{๕๖} เท่านั้น

ในด้านการผลิตข้าว ปัจจุบันประเทศไทยส่งข้าวออกไปจำหน่ายในตลาดโลกได้ถึงปีละ ๓ ล้านตันข้าวเปลือก มูลค่ากว่า ๓ พันล้านบาท รวมทั้งข้าวฟรีเมล็ดประมาณปีละ

^{๕๕} คร. ประภูลฤติ ภูมรจันทร์, "การเพิ่มผลผลิตทางเกษตรกับการเพิ่มจำนวนประชากรของประเทศไทย", สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ การสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง ประชากรของประเทศไทยครั้งที่ ๒, (พระนคร: โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์, ๒๕๐๘) หน้า ๔๒๒

^{๕๖} นายศิริพงศ์ บุญทองและอื่น ๆ, "สวนสัมพันธ์ของปริมาณและรายได้จากผลิตผลทางเกษตรกับจำนวนประชากรของประเทศไทย", สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ, การสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง ประชากรของประเทศไทย ครั้งที่ ๒, (พระนคร: โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์, ๒๕๐๘) หน้า ๓๘๑

๘๗๒.๑ ด้านบาท และภาษาชื้อออกอีก ๒๑๘.๒ ด้านบาท^{๕๗} (ตัวเลขในปี ๒๕๐๕ - ๒๕๐๖) ถ้าหากยังคงปล่อยไว้ประชากรเริ่มในอัตราที่สูงดังเช่นทุกวันนี้ ความต้องการอาหารโดยเฉพาะข้าวหอมจะเพิ่มขึ้นตามส่วนและในอนาคตอันใกล้เราจะไม่มีความส่งออกข้าวไปยังต่างประเทศห้องเริ่มดึงข้าวจากต่างประเทศเข้ามาบริโภค ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยต้องสูญเสียรายได้สำคัญของประเทศและทองคำเงินตราต่างประเทศเพื่อซื้อข้าวประเทศอื่นต่อไป นอกจากนี้ การเริ่มประชากรทำให้แรงงานทางเกษตรกรรมเพิ่มขึ้นอันจะยังผลิตให้อัตราสวนพื้นที่ของเกษตรกรซึ่งกำลังอยู่แล้วลดลง ในขณะที่การเริ่มผลิตทางเกษตร เพื่อสนองความต้องการภายในประเทศเพิ่มขึ้น ซึ่งการที่เกษตรกรคอยคุณภาพเหล่านี้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วนั้นไม่เป็นการช่วยในด้านปรับปรุงคุณภาพการเกษตร แต่อย่างใดกลับจะเป็นการเร่งให้อัตราสวนพื้นที่หรือการเกษตรลดลงเท่านั้น แต่ถ้าเราสามารถทำให้อัตราเพิ่มประชากรช้าลงจะทำให้ผลิตผลส่งออกขายต่างประเทศได้มากขึ้นเป็นการเพิ่มพูนรายได้เพื่อการพัฒนาประเทศได้มากยิ่งขึ้น หรือถ้าเป็นพืชผลที่ประเทศไทยมีได้เพียงชนิดเดียวจะทำให้จำนวนที่ส่งออกซึ่งเข้ามาในประเทศน้อยลงเป็นการช่วยลดความเสียหายเตรียมลดผลกระทบกับต่างประเทศด้วย

๒.๔ สถานการณ์ศึกษา

ตามนโยบายแผนพัฒนาการศึกษานั้นหลักสำคัญประการหนึ่งก็คือเพื่อให้เยาวชนของชาติได้รับการศึกษาโดยทั่วถึงกันและได้มีมาตรฐานการศึกษาสูงขึ้นโดยรัฐบาลพยายามปรับปรุงและขยายการศึกษาขั้นประถมตอนต้น (ป.๑ - ป.๔) ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเพิ่มระดับการศึกษาภาคบังคับจาก ๔ ปี เป็น ๗ ปี ทั่วประเทศภายในเวลาอันเหมาะสม แต่จากการพยากรณ์ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปรากฏว่า เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาค

^{๕๗}

ดร.ประภคฤทธิ ภมรจันทร์, เรื่องเดิม หน้า ๘๒๑

บังคับ คืออายุระหว่าง ๕ - ๑๕ ปี โภชนาเฉลี่ยมีจำนวนปีละ ๒๐๐,๐๐๐ คนขึ้นไป และจำนวนนักเรียนในโรงเรียนในระยะ ๒๐ ปีที่ผ่านมา เริ่มขึ้นร้อยละ ๒.๖ ต่อปี^{๕๘} รัฐบาลของสวางทองเรียนเพิ่มสำหรับเด็กที่อยู่ในเขตการศึกษาภาคบังคับถึงปีละประมาณ ๕,๐๐๐ ห้องเรียน หรือนักเรียนห้องละ ๕๐ คน และจ้างครูเป็นประมาณ ๕,๖๐๐ คน เป็นอย่างน้อย แต่ความจริงที่เป็นอยู่ในขณะนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้น้อยเพราะรัฐบาลไม่อาจทุ่มเทงบประมาณเพื่อการศึกษาดังกล่าวได้ และแม้รัฐบาลจะเคยพยายามเพิ่มงบประมาณด้านการศึกษาอยู่ทุก ๆ ปี ก็ยังไม่พอเพียงกับความต้องการและการเพิ่มของประชากร ส่วนคุณภาพทางการศึกษาที่ได้จัดทำไปแล้วก็ยังไม่ดีพอ ปัญหาจำนวนครู จำนวนโรงเรียน ตลอดจนอุปกรณ์การศึกษายังไม่เพียงพอนับได้ว่าเป็นปรากฏการณ์อันเกิดขึ้นเป็นปกติวิสัย

ถ้าจำนวนประชากรยังคงเพิ่มในอัตราสูงเช่นนี้ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ จะมีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้นประมาณ ๑๘.๑ ล้าน^{๕๙} ปีที่เราสามารถลดอัตราการเพิ่มลงได้ในปัจจุบันก็อาจจะมีจำนวนนักเรียนประมาณ ๑๓.๕ ล้านคน เท่านั้น สำหรับค่าใช้จ่ายในการศึกษา^{๖๐} การคาดหมายแนวโน้มทางสูงประมาณไว้ว่า จะเพิ่มจากร้อยละ ๓.๕ ของรายได้ประชาชาติในปัจจุบันเป็นร้อยละ ๔.๐ และร้อยละ ๓.๑ ตามการคาดหมายแนวโน้มประชากรทางต่ำ จากตัวเลขนี้แสดงให้เห็นว่าหากเราสามารถลดอัตราการเพิ่มของประชากรได้ ค่าใช้จ่าย

^{๕๘} ปรีชา แสงสว่าง, "การเพิ่มประชากรกับการขยายตัว การขยายตัวของเมืองและปัญหาสังคมอื่น ๆ" สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ, การสัมมนาทางวิชาการ เรื่องประชากรของประเทศไทยครั้งที่ ๒ (พระนคร: โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์, ๒๕๐๕) หน้า ๔๑๕

^{๕๙} ดร. กอ สวัสดิคทานิชย์ และนายระบิล สักะสุวรรณ, "จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นกับการวางแผนทางการศึกษา", สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ) การสัมมนาทางวิชาการ เรื่องประชากรของประเทศไทย ครั้งที่ ๑ (พระนคร. โรงพิมพ์การพิมพ์เกอกู๊ด, ๒๕๐๖) หน้า ๒๐๓

ส่วนที่ลดลงได้นี้จะสามารถนำไปใช้ในการสร้างโรงเรียนให้ทั่วถึงและปรับปรุงคุณภาพของการศึกษา หรือนำไปใช้ในการพัฒนาอื่น ๆ ได้อีกด้วย

๒.๕ คานการแพทย์ การสาธารณสุข

ในปัจจุบันนี้แม้ว่ารัฐบาลจะได้พยายามพัฒนาบริการแพทย์และการสาธารณสุข อย่างเต็มที่ทุกวิถีทางเพื่อความผาสุกของประชาชน แต่ก็คงยอมรับว่าหากจะเปรียบเทียบกับมาตรฐานของประเทศที่พัฒนาแล้ว การสาธารณสุขของเรายังอยู่ห่างไกลเป้าหมายและมาตรฐานที่กองการชื้ออีกมากอีก ปัจจุบันเรามีเตียงคนไขทุกประเภทรวมทั้งเพียง ๓๕,๐๐๐ เตียง หรือเท่ากับ ๑ เตียง ต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน^{๖๑} แพทย์ทั้งหมดทั่วประเทศประมาณ ๓,๕๐๐ คน หรือเท่ากับแพทย์ ๑ คน ต่อประชากร ๔,๐๐๐ คน^{๖๒} และพยาบาลและอนามัยชั้นหนึ่งทั้งหมดทั่วประเทศประมาณ ๕,๕๐๐ คน หรือเท่ากับพยาบาล ๑ คน ต่อประชากร ๕,๐๐๐ คน ซึ่ง เป็นสัดส่วนที่โง่งนาพอใจ เพราะตามมาตรฐานสากลนั้นประชากร ๔๐๐ คน ต่อแพทย์ ๑ คน และประชากร ๕๐๐ คน ต่อพยาบาล ๑ คน ซึ่งหากปล่อยให้จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงเช่นนี้เป็นอยู่แล้ว จะเป็นการยากที่จะเริ่มบริการคานการแพทย์และการสาธารณสุขให้พอเพียงกับความต้องการของประชาชนใด เพราะในปีหนึ่ง ๆ เราผลิตแพทย์ได้เพียงมีละ ๓๐๐ คน เท่านั้น

^{๖๑} นายแพทย์มนัสวี อุดมรัตน์, "ปัญหาประชากรกับการสาธารณสุข," โครงการวางแผนครอบครัว, คำบรรยายประกอบการสอนการวางแผนครอบครัว (พระนคร: มิตร นการพิมพ์, ๒๕๑๓) หน้า ๒๓

^{๖๒} นายแพทย์ปน แสงสิงแก้ว, "แนวโน้มประชากรและปัญหาสาธารณสุข" สำนัก งานสภาวิจัยแห่งชาติ, การสัมมนาทางวิชาการเรื่องประชากรศาสตร์ ครั้งที่ ๑ (พระนคร: โรงพิมพ์การพิมพ์เกอกุล, ๒๕๐๖) หน้า ๒๑๓

ปัญหาความขาดแคลนบริการคานนี้ส่วนใหญ่อยู่ในเขตชนบทของไทย ถ้าหากสมมติอัตราส่วนระหว่างบริการอำนวยความสะดวกทางคานอนามัยต่อประชากรในเขตเมืองคงที่ แต่อัตราส่วนในเขตชนบทนั้นเพิ่มขึ้น ๓ เท่า ภายในปี ๒๕๔๓ ในการคาดหมายแนวโน้มทางสูงจะต้องเพิ่มแพทย์ร้อยละ ๔๐.๑ พยาบาลร้อยละ ๔๕.๑ และจำนวนเตียงร้อยละ ๔๘.๕ และเพิ่มแพทย์ร้อยละ ๓๑.๔ พยาบาลร้อยละ ๓๕.๖ จำนวนเตียงร้อยละ ๓๘.๒ ในการคาดหมายแนวโน้มทางต่ำ สำหรับค่าใช้จ่ายในการให้บริการคานนี้นับแต่ปี ๒๕๐๓ เป็นต้นมาโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ต่อปี และการคาดหมายแนวโน้มทางสูงแสดงให้เห็นว่าจจะเพิ่มเป็นร้อยละ ๒๒ ในปี ๒๕๔๓ ซึ่งหากเราสามารถลดอัตราเพิ่มประชากรได้แล้วก็สามารถประหยัดเงินงบประมาณเพื่อพัฒนาประเทศคานอื่น ๆ ได้อีกมาก

๒.๖ คานสวัสดิการสังคม

ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อสวัสดิการทางสังคม ซึ่งรวมถึงการศึกษา การอนามัย บริการสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการคาง ๆ เหล่านี้ขึ้นอยู่กับจำนวนประชากร ของประเทศเป็นสำคัญ ประเทศใดที่มีจำนวนประชากรมากรัฐบาลประเทศนั้นก็ต้องใช้จ่ายเงินเพื่อการนี้มาก ซึ่งการใช้จ่ายเงินของรัฐในคานนี้เขาลักษณะการลงหนที่ไม่ไคดลคอบแทนโดยตรง คือไม่ไคดลคอบแทนเป็นตัวเงิน ฉะนั้น หากอัตราการเพิ่มประชากรของประเทศไทยยังคงอยู่ในระดับสูง เช่นนี้เราจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพื่อให้บริการทางคานสวัสดิการสังคมแก่ประชากรส่วนที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี คังจะเห็นไคจากการที่รัฐต้องใช้จ่ายค่าบริการสังคมคานต่าง ๆ ต่อ ๑ คน เพิ่มจาก ๑๐ บาท ในปี ๒๕๐๓ เป็น ๓๐ บาท ในปี ๒๕๐๘ และ ๔๐ บาท ในปี ๒๕๑๓ ในการคาดหมายแนวโน้มมุลกาทางสวัสดิการจะเพิ่มขึ้นประมาณครึ่งหนึ่งของอัตราการเพิ่มในปัจจุบัน คาบริการสังคมจะสูงขึ้นถึง ๑๔๐ บาท ต่อคนในปี ๒๕๔๓ โดยอาศัยตัวเลขนี้เป็นสมมติฐานใน พ.ศ. ๒๕๔๓ เมื่อคิกระหวางการเพิ่มประชากรในอัตราปัจจุบันกับอัตราที่คอย ๆ ลดลงประมาณร้อยละ ๒ ก็จะทำให้คาบริการสังคมแตกตางกันถึง ๓,๐๐๐ ^{๖๒(๑)} ลานบาท เงินจำนวนนี้เท่ากับค่าใช้จ่ายคานบริการสังคมในปี ๒๕๐๓ ถึง ๒๕๐๖ ซึ่งรายจ่ายที่สามารถประหยัดไคจำนวนนี้

^{๖๒(๑)} Gordon W. Perkin and Others, "Thailand", Country Profiles, May 1969, The Population Council and Columbia University, p. 5

จะสามารถนำไปใช้ช่วยในการพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการพิจารณาในแง่มุมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็วและในอัตราที่สูงนั้นก่อให้เกิดปัญหาแก่ประเทศไทยที่กำลังพัฒนาเป็นประเทศที่ยั่งยืนอันมากและนับเป็นการกระตุ้นให้เกิดการพิจารณากฎหมายต่าง ๆ ซึ่งโดยปกติก็จะเป็นไปอย่างเร่งรีบมาโดยตลอดไปอีก แม้กระนั้นก็ตามยังมีนักวิชาการบางท่านมองไม่เห็นปัญหาทาง ๆ เหนือกว่าพยายามคัดค้านการนำนโยบายการวางแผนครอบครัวหรือการควบคุมภาวะการเกิดมาใช้ในประเทศไทยโดยอ้างถึงข้อเสียนานาประการ ซึ่งพอจะสรุปรวมทั้งข้อโต้แย้งทางวิชาการได้ดังนี้

๓. ข้ออ้างคัดค้านนโยบายวางแผนครอบครัวและข้อโต้แย้งทางวิชาการ

๓.๑ ข้ออ้างว่าประชากรที่มีเพิ่มขึ้นอย่างมากนั้นเมื่อถึงจุดอิ่มตัวก็จะลดจำนวนลงมาเองโดยอัตโนมัติ

นักวิชาการที่อ้างถึงข้อโต้แย้งนี้เมื่อใช้ทฤษฎี Logistic curve^{b๓} ซึ่งกล่าวไว้ว่าเมื่ออัตราเพิ่มของประชากรใดหนึ่งจนถึงจุด ๆ หนึ่งแล้ว อัตราเพิ่มจะลดลงโดยอัตโนมัติและในที่สุดจะคงที่โดยไม่มีการเพิ่มอีกจนกว่าจะพบระบบเศรษฐกิจใดที่สามารถทำให้มนุษย์เพิ่มปริมาณอาหารและเครื่องยังชีพมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม จำนวนประชากรอาจจะเริ่มเพิ่มอีกเป็นรอบต่อไปได้ และสำหรับประเทศไทยโดยแผนพัฒนาทางอุตสาหกรรมจนถึงขนาดแล้ว อัตราการเกิดและอัตราการเพิ่มของประชากรจะลดจำนวนลงเองโดยอัตโนมัติ โดยยกตัวอย่างประเทศต่าง ๆ ในยุโรปประกอบ

^{b๓} คุรายตะเอ็ยคจาก ศาสตราจารย์ทวี แรงขำ, "ประเทศไทยลองการนโยบายประชากรในปัจจุบันหรือไม้อย่างไร", เรื่องเก็บ หน้า ๓๓๘

ขออ้างถึงกลาวนั้นเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า เป็นสิ่งที่เป็นไปได้โดยยากมาก โดยเฉพาะสำหรับประเทศที่อยู่ในระยะกำลังพัฒนา เช่นประเทศไทย การปล่อยให้จำนวนประชากรปรับปรุ่งตัวเองอย่างอัตโนมัติตามธรรมชาตินั้น จะต้องใช้เวลานานมากทีเดียวซึ่งกว่าจะถึงจุดที่ประชากรหยุดเพิ่ม ในระหว่างนั้นย่อมจะต้องมีปัญหา เศรษฐกิจและสังคม เกิดขึ้นอย่างรุนแรง และสำหรับประเทยุโรปนั้น ในข้อเท็จจริงปรากฏว่าอัตราเพิ่มของประชากรไม่เคยสูงเท่าอัตราเพิ่มของประเทศกำลังพัฒนาในขณะนั้นอย่างมากที่สุดไม่เกินร้อยละ ๒.๐ ต่อปี และการที่ประชากรในประเทศเหล่านั้นเพิ่มช้าลงก็เป็นเพราะประชาชนในประเทศเหล่านั้นได้ทำการวางแผนครอบครัวมานานนับร้อยปีแล้ว แมกระนั้นประชากรก็มีได้หยุดคงที่ยังคงเพิ่มในอัตราระหว่างร้อยละ ๐.๖ - ๑.๕ ต่อปี^{๖๓}(ก็จากนี้เท่าที่ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปสามารถผ่านวิกฤตการณ์เรื่องประชากรมาได้ ก็เพราะในยุคนั้นยังมีประชากรน้อยและการเพิ่มประชากรในประเทศอย่างช้า ๆ ทำให้มีเวลาพัฒนาเศรษฐกิจให้ทันกับอัตราเพิ่มของประชากรได้ ประกอบกับระบบอาณานิคมเข้ามาช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจและการระบายผลเมืองไปกินแดนอื่น ๆ (ทวีปอเมริกาและทวีปออสเตรเลีย) ซึ่งมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้ไม้อาจจะนำมาใช้อีกได้ในภาวะปัจจุบัน

๓.๒ ขออ้างที่ว่าจำนวนประชากรของประเทศยังน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนเนื้อที่ของประเทศ เรายังมีที่กว้างว่างเปล่าที่สามารถจะพัฒนาได้อีกมากมายเพียงพอที่จะทำกินได้โดยไม่เคอะครอน

ผู้อ้างเหตุผลในข้อนี้ถือหลักว่าหากพิจารณาถึงอัตราความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ ๑ ตารางกิโลเมตร ประเทศไทยจัดได้ว่ามีความหนาแน่นโดยเฉลี่ยอยู่ในอัตราค่าเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ จากตัวเลขสำมะโนประชากรปี ๒๕๐๓ ประชากรมีจำนวน ๒๖,๒๕๓,๘๖๐ คน มีพื้นที่ ๕๑๔,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร หรือความหนาแน่นโดยเฉลี่ยประชากร ๕๑ คน ต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร แสดงว่าประเทศไทยยังอยู่ในฐานะที่จะรับจำนวนประชากรเพิ่มได้อีกมาก

๖๓(๑) นายแพทย์มนัสวี อุณหันท์ "ความเข้าใจผิดบางประการเกี่ยวกับปัญหาประชากรและการวางแผนครอบครัว" คำบรรยายประกอบการสอนการวางแผนครอบครัวครั้งที่ ๔ (พระนคร: โครงการวางแผนครอบครัว, กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๐๔), หน้า ๕๔

ขออ้างประการนั้นว่าไม่ถูกต้องนักเพราะเป็นการเปรียบเทียบความหนาแน่นของจำนวนประชากรต่อจำนวนพื้นที่ของประเทศซึ่งความจริงพื้นที่เพื่อการเกษตรจริง ๆ มีเพียง ๒๑.๒๙ % หรือ ๒๘ ล้านไร่ พื้นที่ส่วนที่เหลือเป็นภูเขา ป่า ห้วย หนอง คลอง บึง และที่อยู่อาศัยรวมทั้งถนนหนทางต่าง ๆ ซึ่งไม่อาจจะขยายออกไปได้อีก เว้นแต่จะรกร้างเขาไปในป่าสงวนซึ่งมีอยู่ประมาณร้อยละ ๕๐ ของเนื้อที่ประเทศเท่านั้น แม้ในขณะนี้มีการรกร้างเขาไปในน้อยแล้ว หากขึ้นรกร้างมากไปกว่านี้ก็หมายความว่าป่าไม้อาจเหลืออยู่เพียงร้อยละ ๓๐ ของเนื้อที่ประเทศซึ่งจะก่อให้เกิดภัยพิบัติร้ายแรงแก่การ เศรษฐกิจของชาตินอกจากนี้ หากปล่อยให้ประชากรเพิ่มขึ้นในอัตราสูง เช่นนี้เรื่อยไปจะทำให้แรงงานในสาขาเกษตรกรรมเพิ่มขึ้น เนื้อที่ประกอบการ เกษตร ปลูกแรงงานตึงกันก็จะลดคนอยู่ลงไปตามลำดับอันเป็นผลให้ผลผลิตเขาเกินในขณะที่แรงงานเพิ่มขึ้นเนื่องจากเนื้อที่จำกัดจึงจะก่อให้เกิดปัญหาผลผลิตไม่พอเพียงกับจำนวนประชากร

๓.๓ ขออ้างที่ว่าประชากรเพิ่มมาก เป็นการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

ผู้อ้างข้อนี้โต้เหตุผลว่า ประชากรเป็นทั้งผลิตสินค้าและผู้บริโภคในกานผลิตกันต้องการผลิตซึ่งเป็นแรงงานที่มีฝีมือ ประเทศไทยกำลังจะเปลี่ยนจากระบบเกษตรกรรมเป็นระบบอุตสาหกรรมซึ่งต้องการประชากรที่มีความรู้ความสามารถและวิชาชีพที่เหมาะสมแก่เศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรม จึงต้องการ ประชากร เพิ่มขึ้นเพื่อ เพิ่มจำนวนแรงงานที่มีฝีมือและตามองในแง่ผู้บริโภค หากประชากรเพิ่มมากขึ้นย่อมหมายความว่ามีความต้องการสินค้าเครื่องอุปโภคต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ตลาดการค้าในประเทศจึงขยายตัวและช่วยให้การอุตสาหกรรมภายในประเทศขยายตัวอย่างรวดเร็ว การผลิตสินค้าจำนวนมากย่อมใช้ต้นทุนน้อยราคาสินค้าก็จะต่ำลงด้วย ขณะเดียวกันการขยายตัวของการค้าและอุตสาหกรรมย่อมต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นทำให้คนมีงานทำมากขึ้น อำนาจการซื้อก็จะเพิ่มขึ้นด้วย

ขออ้างถึงเวลานี้ว่ายังมีข้อบกพร่องอยู่มากโดยเฉพาะถ้านำมาใช้กับประเทศกำลัง
 พัฒนาเป็นประเทศไทย เพราะประชากรที่เพิ่มขึ้นมีจำนวนมาก ๆ นั้น เป็นประชากรที่อยู่ใน
 ในวัย "มบริโลก" มากกว่า "ผลิต" ทำให้เป็นภาระสำหรับรัฐบาลยิ่งขึ้น ประชากรส่วนใหญ่
 ไร้รายได้ออกมามากกว่ามากอยู่แล้ว การยอมรับด้วยเหตุนี้จะไม่เลยเพราะต้องใช้รายได้อื่น
 ในการบริโลกอุปโภคจนหมดสิ้น ยิ่งครอบครัวที่ยากจนอยู่แล้วจากมีเด็กเพิ่มขึ้นหลาย ๆ คน
 อำนาจการซื้อจึงเริ่มถดถอยแล้วขอมาต้องไปอีก นอกจากนี้ การตั้งสร้างระบบอุตสาหกรรม
 ขึ้นมาโดยที่ประสิทธิภาพของการผลิตต่าง เกษตรยังไม่ได้รับการปรับปรุงยอมไม่บังเกิดผล
 อยางใด เพราะผลิตออกมาจำหน่ายไม่ได้ในเมื่อรายได้อื่นประชากรส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับต่ำ
 แลถาหาให้มีการวางแผนครอบครัว จะช่วยให้ประชาชนสามารถยอมรับได้มากขึ้นและนำมา
 ใช้รายในการลงทุนพัฒนาประเทศต่อไป

๓.๘ ขออ้างถึงว่ากรมประชากรจำนวนมาก ๆ ทำให้จำนวนทหารเพิ่มมากขึ้นกำลัง
 อำนาจของชาติจะเข้มแข็งขึ้น

ผู้ทออ้างกล่าวว่า หากประชากรเพิ่มขึ้นมาก ๆ นอกจากจะทำให้แรงงานเริ่มแล้ว
 ยังทำให้จำนวนทหารเพิ่มมากขึ้นอันอาจเป็นผลให้ประเทศไทยเป็นมหาอำนาจได้ หากลดจำนวน
 เพิ่มประชากรแล้ว นอกจากจะทำให้ประเทศขาดแคลนแรงงานยังทำให้กำลังด้านการป้องกัน
 ประเทศอ่อนแอด้วยจึงแนวความถี่ถี่จะยาวนานแล้วและยังมีอยู่ไม่น้อยในปัจจุบัน

ขออ้างถึงกล่าวถึงหลักข้อเท็จจริงที่ว่า มีจำนวนปัจจัยอำนาจของประเทศขึ้นอยู่กับ
 "คุณภาพ" มากกว่า "จำนวน" ของประชากรและกองพิจารณาจำนวนประชากรได้เหมาะสม
 กับทรัพยากรธรรมชาติ เงินทุน และองค์ประกอบอื่น ๆ ในทางเศรษฐกิจของประเทศ ฉะนั้น
 จำนวนประชากรมาก ๆ จึงไม่อาจช่วยให้ประเทศเป็นมหาอำนาจขึ้นมาได้ พิจารณาในแง่
 แรงงาน จะเห็นได้จากการลดอัตราเพิ่มประชากรไม่มีผลต่อแรงงานในระยะ ๑๕ - ๒๐ ปี
 ข้างหน้าเลย เพราะบุคคลที่จะเป็นแรงงานในระยะ ๑๕ - ๒๐ ปี ข้างหน้านั้นได้เกิดมาแล้ว
 และถึงจะดำเนินการลดอัตราเพิ่มประชากรต่อไปอีก ๒๕ ปี จำนวนแรงงานของประเทศจะ

๒๓(๑)
 น้อยกว่าจำนวนที่ควรจะมีเพียงร้อยละ ๕.๐ เท่านั้น แต่ก็ไม่มีผลกระทบกระเทือน เพราะใน
 ระยะเวลาอันจะมีการใช้เครื่องจักรกลที่มีประสิทธิภาพสูงจึงไม่จำเป็นต้องใช้แรงงานมาก
 ซึ่งการมีแรงงานมากจะกลับกลายเป็นผลร้ายไป ในทำนองเดียวกันจะไม่กระทบกระเทือน
 ถึงจำนวนชายฉกรรจ์ในระยะ ๒๐ ปีข้างหน้า เพราะบุคคลที่จะมีอายุเข้าวัยฉกรรจ์ใน
 ระยะ ๒๐ ปีข้างหน้าได้เกิดมาแล้ว เด็กที่เกิดวันนี้และเด็กที่จะเกิดในอนาคตนั้นอย่างน้อย
 อีก ๒๐ ปี จึงจะมีอายุเข้าเกณฑ์ราชการทหาร นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงความจำเป็น
 ในการใช้กำลังทหารเพื่อสุรบป้องกันประเทศจะต้องดูว่าเราจะมีกำลังทหารเพื่อสุรบกับใคร
 ถ้ามีไว้เพื่อสุรบกับประเทศเพื่อนบ้านเช่น เวียดนาม ลาว พม่า จำนวนทหารที่มีอยู่ในปัจจุบัน
 ก็น่าจะพอเพียงแล้ว แต่หากเราก็คจะสุรบกับจีนแดงหรือรัสเซีย คอให้เรามีประชากรเพิ่ม
 อีก ๑๐ เท่า ก็สู้ไม่ได้ ฉะนั้น การคิดที่จะเพิ่มจำนวนประชากรเพียงอย่างเดียวจึงไม่
 ถูกต้อง ควรคำนึงถึงด้านคุณภาพประชากรมากกว่า

๓.๕ ขอดังกล่าวความคุมการ เกิดแก่คนไทยจะทำให้คนต่างดาวมีจำนวนเพิ่มขึ้นและ
 คนต่างดาวจะครองเมืองไทย

ผู้อ้างหลักข้อนี้กล่าวว่า ถ้ารัฐบาลมีนโยบายควบคุมภาวะการ เกิดหรือลดอัตราการ
 เกิดแล้วจะสามารถควบคุมได้แก่เฉพาะคนไทยเท่านั้น คนต่างดาวโดยเฉพาะคนจีนซึ่งนิยม
 การมีครอบครัวขนาดใหญ่ จะไม่นิยมการคุมกำเนิดด้วยซึ่งจะทำให้ประเทศไทยมีคนจีนเต็มบ้าน
 เต็มเมืองในอนาคต

จะเห็นได้ว่าขอดังกล่าวเป็นขอดที่มีรากฐานมาจาก "ความกลัว" มากเกินไป
 โดยมีได้คำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ว่า ลูกจีนที่เกิดในประเทศไทยมีการผสมผสานจิตใจและ
 วัฒนธรรมเป็นคนไทยไปมากแล้ว กลุ่มคนจีนที่ยังคงถือวัฒนธรรมจีนอยู่นั้นมี เหลืออยู่น้อยลง เป็น
 ลำดับส่วนมากเป็นชาวจีนที่ถือสัญชาติจีนและมีอายุเข้าวัยชราซึ่งนับวันจะหมดไป นอกจากนี้
 จากสถิติผู้มารับบริการคุมกำเนิดจากรายงานของหน่วยบริการทั่วประเทศ ปรากฏว่า มีสตรี
 ชาวจีนมารับการผ่าตัดทำหมันร้อยละ ๑๕ ของจำนวนทั้งสิ้นและมีสตรีชาวจีนมาขอรับบริการ

๒๓(๒) นายแพทย์มนัสวี อุณหัณฑ์, เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

วางแผนครอบครัวร้อยละ ๑๙ ของจำนวนผู้มาขอบริการ ทั้งสิ้น เช่นเดียวกันและจากการเปรียบเทียบอัตราการเจริญพันธุ์หรืออัตราการมีบุตรระหว่างสตรีในประเทศต่าง ๆ ปรากฏว่า สตรีไทยมีอัตราการเจริญพันธุ์ในระดั้มที่สูงที่สุดในโลก การที่ผู้กล่าววาทะคนจีนมีลูกดกกว่าคนไทยจึงเป็นความเข้าใจผิด คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบจำนวนบุตรของสตรีชาวไทยกับสตรีชาวจีนมีจำนวนเท่ากับทุกหมวดอายุ ยกเว้นสตรีในหมวดอายุ ๔๐ - ๔๔ ปี ซึ่งสตรีชาวจีนมีบุตรมากกว่าสตรีไทยโดยเฉลี่ย ๐.๙ คน^{๕๔} แสดงว่าชาวจีนในประเทศไทยปัจจุบันไม่นิยมการมีบุตรมากเช่นสมัยก่อน

๓.๖ ขอบ่างที่ว่าการวางแผนครอบครัวขัดกับหลักพุทธศาสนาและทำให้เกิดความเสื่อมทรามในค่านิยมโดยเฉพาะพวกวัยรุ่น หญิงสาว

ข้ออ้างนี้ถือว่า การวางแผนครอบครัวขัดกับหลักพุทธศาสนาเพราะตามหลักพระพุทธศาสนาถือว่า การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ล้วนแต่เป็นทุกข์ทั้งสิ้น การระงับการเกิดจึงเป็นการดับทุกข์ตลอดคล่องกับหลักพุทธศาสนาทุกประการและวิธีการวางแผนครอบครัวเป็นการป้องกันมิให้มีการปฏิสนธิเกิดขึ้นมิใช่เป็นการทำลายชีวิตซึ่งที่หลายคนเข้าใจ ทั้งยังช่วยป้องกันการทำแท้งจึงเท่ากับช่วยป้องกันมิให้คนทำมาบ่อกดวย ส่วนในข้อที่ว่าทำให้เกิดปัญหาสังคมและศีลธรรมเดิมนั้น ความจริงมิได้มีสาเหตุมาจากความแปรหลายของอุปกรณคุมกำเนิด แต่มีสาเหตุจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมหลายประการ ที่สำคัญคือ ภาพยนตร์และหนังสือประเภทวัยรุ่นกรรมย์ บาร ในทคลับ สถานอาบอบนวด ฯลฯ เป็นต้น แกลลัมมิได้มีผู้ใดสนใจจะควบคุม

^{๕๓(๓)} นายแพทย์มนัสวี อุนหนันทน์, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๖

^{๕๔} นายแพทย์มนัสวี อุนหนันทน์, "บทบาทของกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับอนามัยครอบครัว", สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ, รายงานการสัมมนาทางวิชาการแห่งชาติ เรื่องประชากรของประเทศไทย ครั้งที่ ๓, (พระนคร. โรงพิมพ์อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์, ๒๕๑๑) หน้า ๒๓๔

หรืออาจคิดถึงอันเป็นภัยต่อศีลธรรมเข้าได้อย่างจริงจัง ในบางประเทศที่ไม่มีการวางแผน
ครอบครัวหรือออกมาตรการวางแผนครอบครัว เกือบจะเหินห่างเกี่ยวกับศาสนา เว้นแต่ในจีน
และบางประเทศในยุโรป หรืออเมริกาใต้ ก็มีความเลื่อมใสศรัทธามศัทธิธรรมทางเพศเกิดขึ้น
อยู่เสมอ ๆ แสดงว่าการวางแผนครอบครัวมิได้เป็นสาเหตุของความเลื่อมใสศรัทธามศัทธิธรรมทาง
เพศเลย

๓.๓ ในปัจจุบันนี้ ประเทศไทยคงไม่ประสบผลอย่างประจักษ์ เพราะมีการเิน
การพัฒนาประเทศหลายด้าน หากตั้งโครงการวางแผนครอบครัวเพิ่มเข้ามาอีกโครงการหนึ่ง
จะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอีกมิใช่หลายสิบล้านบาท

นักเศรษฐศาสตร์คำนวณว่า การลงทุนในการวางแผนครอบครัวจะคืนกำไรคุ้ม
แทนประมาณ ๕๐ - ๑๐๐ เท่าตัว คือ ลงทุน ๑ บาท จะได้รับผลเพิ่มพูนทางเศรษฐกิจ
ถึง ๕๐ - ๑๐๐ บาท โครงการวางแผนครอบครัวจึงเป็นโครงการที่น่าลงทุนอย่างยิ่ง โกรง
การนี้จะเสียค่าใช้จ่ายประมาณ ๕๐ สหาค์ ถึง ๑ บาท ต่อประชากรหนึ่งคน แต่จะช่วยประหยัด
ค่าใช้จ่ายในด้านการพัฒนาสังคมและสาธารณูปการปีละ ๓,๐๐๐ บาท ในระยะ ๓๐ ปีข้างหน้า
รัฐบาลจึงอาจนำเงินที่ประหยัดได้ไปใช้ลงทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยตรงเพิ่มขึ้นอีกเป็น
จำนวนมหาศาล

นักเศรษฐศาสตร์บางท่านคำนวณว่า การลงทุนในโครงการวางแผนครอบครัว
๑ ล้านบาท จะได้รับผลเพิ่มพูนทางเศรษฐกิจเท่ากับการลงทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยตรง
๑๐๐ ล้านบาท ^{๖๔(๑)}

๓.๔ การวางแผนครอบครัวส่วนมากทำในหมู่พวกปัญญาชนและพวกที่มีการศึกษาสูง
หากส่งเสริมการวางแผนครอบครัวแล้วในอนาคตเราจะขาดบุคคลชั้นนี้ไปสมองที่จะบริหาร
ประเทศชาติ จึงควรทำเฉพาะกับบางกลุ่มเช่นชาวไร่ ชาวนา ที่มีลูกมากยากจนเท่านั้น

๖๔(๑) นายแพทย์มนัสวี อุดหนุนทน, ความเข้าใจผิดของประชาชนต่อการวางแผนครอบครัวในประเทศไทย, สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย, (พระนคร: รมโทรการพิมพ์, ๒๕๑๔) หน้า ๖๖

ขออ้างถึงกวางแสงใจให้เห็นว่าผู้วางยังไม่เข้าใจการวางแผนครอบครัวพอ ความจริงการวางแผนครอบครัวเป็นสิทธิเสรีภาพและความสนใจของประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลอาชีพใด มีระดับการศึกษาชั้นไหน หรือมีฐานะเศรษฐกิจอย่างไร การที่จะห้ามหรือยับยั้งมิให้บุคคลธรรมดาคนใดหนึ่งทำการวางแผนครอบครัวนั้น ย่อมขัดกับสิทธิมนุษยชนตามมติของสหประชาชาติ และอาจจะขัดกับรัฐธรรมนูญด้วย อย่างไรก็ตาม ในขณะที่รัฐบาลก็มุ่งที่จะอำนวยความสะดวกการวางแผนครอบครัวให้แก่ครอบครัวชนบทที่ยากจน และครอบครัวที่อาศัยอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเห็นว่าครอบครัวผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงและมีฐานะเศรษฐกิจดีก็ทำการวางแผนครอบครัวกันอยู่แล้ว

ความจริงครอบครัวผู้ที่มีฐานะดี หรือมีระดับการศึกษาสูง ก็มีความต้องการในเรื่องการวางแผนครอบครัวแล้ว ๆ กับครอบครัวชาวไร่ชาวนาและครอบครัวกรรมกร และต้องการจะมีบุตรเพียง ๓ - ๔ คนเท่านั้น เพราะครอบครัวผู้ที่มีฐานะดียอมใช้จ่ายในการดำรงชีพตามความเป็นอยู่ ตามสถานะสังคมของตนสูงตามส่วนและยังมีความทะเยอทะยานสำหรับอนาคตของครอบครัวสูงจากควย เช่น ต้องการให้บุตรได้ไปศึกษาที่ยังต่างประเทศ ต้องการให้บุตรทุกคนมีบ้านและที่ดินของตนเองต้องการให้บุตรมีอาชีพที่เจริญก้าวหน้า ฯลฯ

๓.๕ การโซ้ยยาและอุปกรณ์คุมกำเนิดจะทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและอาจจะทำให้เกิดมะเร็ง การผ่าตัดทำหมันก็มีอันตรายต่อร่างกายอันเนื่องมาจากการใช้เข็มสอดเข้าไปในโพรงประสาทหรือโรคจิต

ยาคุมกำเนิดและอุปกรณ์คุมกำเนิด ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ได้ผ่านการศึกษาวิจัยอย่างละเอียดมาเป็นเวลามากกว่า ๑๐ ปีแล้ว ยังไม่พบหลักฐานใด ๆ ว่าจะเป็นที่สาเหตุของมะเร็งตรงกันข้าม โครงการวางแผนครอบครัวก็สนับสนุนช่วยในการค้นหาแนวหนวยมะเร็งระยะแรก ซึ่งเมื่อระยะนี้ทำการรักษาได้ผลดีที่สุด จึงช่วยป้องกันชีวิตสตรีไว้ได้เป็นจำนวนมาก อาการแทรกซ้อนของวิธีการโซ้ยยาคุมกำเนิดอาจเกิดขึ้นได้เช่นเดียวกับวิธีการโซ้ยยาอื่น ๆ แต่ก็ไม่รุนแรงอะไร ส่วน

มากมีอาการแทรกซ้อนอยู่ในระยะเดือนแรก ๆ ของการไขเถานนี้ ผู้ไขเถานใหญ่ (ประมาณ ๗๐ %) ไม่มีอาการแทรกซ้อนเลย และกลับมีสุขภาพดีขึ้นกว่าเดิม ส่วนการผ่าตัดทำหมันไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพแต่อย่างใด ผู้มีอาการทาง ๆ ภายหลังจากผ่าตัดนั้น พบว่าสาเหตุมาจาก "อุปาทาน" เพราะโดยยิวขาวลือและตนเองก็ไม่เข้าใจแจ่มแจ้งถึงวิธีการผ่าตัด จากการวิจัยทางแพทยพบว่า อาการทางประสาทหรือจิตใจที่เกิดจาก "อุปาทาน" นั้นมักเป็นแถมที่มีระดับการศึกษาต่ำ

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดข้างต้นนี้ เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า การเพิ่มประชากรในอัตราสูงจะก่อให้เกิดปัญหาในด้านทางเศรษฐกิจและสังคมนานาประการ และหากไม่มีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขหรือรับมือกับปัญหาดังกล่าว ปัญหาก็จะทวีความรุนแรงยิ่ง ๆ ขึ้นจนเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ในหลายประเทศไม่ประสบกับปัญหานี้ทางทะเลเทือกวานโยบายประชากร หรือการวางแผนครอบครัว เพื่อลดอัตราการเกิดให้สมดุลกับระดับความสามารถของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นมาตรการที่เหมาะสมควรนำมาใช้มากที่สุด แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่านโยบายประชากรเพียงอย่างเดียวจะสามารถทำให้ประเทศสามารถบรรลุถึงเป้าหมายของพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างรวดเร็วจะต้องมีองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย โดยมีนโยบายประชากรเป็นเครื่องสนับสนุน

แม้ว่าขณะนี้ประเทศไทยจะยังไม่ประสบปัญหานี้อย่างรุนแรงก็ตาม แต่หากอัตราเพิ่มประชากรยังคงอยู่ในระดับไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓ เป็นต้น ในอีกไม่ช้าปัญหาดัง ๆ จะคงตามมาอย่างแน่นอนครั้งรายละเอียดที่กล่าวมาแล้ว จึงเท่ากับเป็นการยืนยันว่าประเทศไทยต้องการนโยบายประชากรอย่างแท้จริง โดยรัฐบาลประกาศเป็นนโยบายหนึ่งเสริมและแผนแนวความคิดใหม่ประชาชนเข้าถึงเรื่องการวางแผนครอบครัว คือให้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างฐานะรายได้และจำนวนบุตรที่ควรจะมีบุตรเท่าไรจึงจะสามารถเลี้ยงดูและให้การศึกษาก็

รวมทั้งการให้บริการ เพื่อป้องกันการปนื้อนอื่นต่าง ๆ ซึ่งผลของนโยบายประชากรต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจะยังไม่ประจักษ์ชัด เจนจนกว่าจะไคค่าเป็นการตามโครงการไปแล้ว ๒๐ - ๓๐ ปี แต่ผลดังกล่าวจะสะสมตัวขึ้นทุก ๆ ปี ถ้าหากไม่เริ่มโครงการเสียแต่เนิ่น ๆ เรา จะต้องสิ้นเปลืองทรัพยากรและสูญเสียกำลังสำหรับการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี เพราะการที่ปล่อยให้ประชากรเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว กว้างขึ้นเป็ล้องทางเศรษฐกิจจะทวีคูณเช่นเดียวกัน